

Kazimierz Kloskowski

Międzynarodowa Konferencja na temat: Baer a współczesna biologia Tartu (Estonia) 28 luty — 02 marzec 1992

Studia Philosophiae Christianae 28/2, 265-266

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KAZIMIERZ KŁOSKOWSKI

**MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NA TEMAT:
BAER A WSPÓŁCZESNA BIOLOGIA
TARTU (ESTONIA) 28 LUTY — 2 MARZEC 1992**

Konferencja została zorganizowana z okazji 200 rocznicy urodzin Karola Ernesta von Baera — wybitnego przyrodnika estońskiego — przez Uniwersytet w Tartu, Instytut Zoologii i Botaniki Estońskiej Akademii Nauk oraz Estońskie Towarzystwo Przyrodnicze.

Wszystkie odczyty, wykłady i referaty prezentowane były w głównym gmachu Uniwersytetu. Wśród uczestników Konferencji przeważali przyrodnicy z Finlandii, Szwecji, Niemiec, Estonii, Rosji i Litwy. Byli także obecni goście z USA, Kanady, Chile i Czechosłowacji. Polskę reprezentował jedynie Kazimierz Kłoskowski z ATK.

28 lutego, w godzinach wieczornych, odbyła się ceremonia „palenia” świec na grobie K. E. von Baera. Następnego dnia uczestnicy konferencji składali wieńce i wiązanki kwiatów przy pomniku K. E. von Baera usytuowanemu obok gmachów Uniwersytetu. Oficjalne otwarcie Konferencji miało miejsce o godz. 11.00 w auli uniwersyteckiej. Uroczystości otwarcia Konferencji i powitania przybyłych uczestników i gości (z rodziny K. E. von Baera) dokonał rektor Uniwersytetu prof. Jüri Kärner. Potem odbyła się plenarna sesja, podczas której referaty wygłosili profesorowie: A. Leikola z Finlandii (*Znaczenie odkrycia ludzkiej komórki jajowej*), K. Kull z Estonii (*K. E. von Baer a teoretyczna biologia w Estonii*), A. Lima-de-Faria ze Szwecji (*O kilku molekularnych mechanizmach istotnych dla procesów ewolucyjnych i rozwojowych*), M. Saarma z Estonii (*Neurotroficzne czynniki a wczesny rozwój naczelnych*), H. von Baer z Chile (*Srodowisko, człowiek i rozwój*). Po południu 29 lutego oraz 1 marca uczestnicy Konferencji podjęli obrady w sekcjach, w ramach których zorganizowano cztery sympozja. Sympozjum numer 1 podjęło problematykę: Baer a historia nauki; sympozjum numer 2 obejmowało problemy związane z biologią teoretyczną. Z kolei sympozjum numer 3 koncentrowało się na embriologii i biologii rozwojowej. Natomiast sympozjum numer 4 poświęcone było naukom przyrodniczym i filozofii. Obrady kończyła druga sesja plenarna, podczas której wystąpili z odczytami profesorowie J. Leslie z Kanady (*Zasada antropiczna*) oraz V. Masing z Estonii (*Zmiany paradygmatów w naukach przyrodniczych*).

Przewodnią myślą głoszonych referatów było życie i praca badawcza Karola Ernesta von Baera, które precyzyjnie wyraża łacińskie adagium: *Orsus ab ovo hominem homini ostendit*.

K. E. von Baer urodził się w 1792 roku w Estonii; z pochodzenia był bałtyckim Niemcem. Pracował w Królewcu oraz w Akademii Medyko-Chirurgicznej w Petersburgu. Przeszedł do historii nauki jako odkrywca komórki jajowej ssaków. W wyniku swoich badań wykazał podobieństwo pierwszych stadiów rozwojowych kręgowców. Sformułował też embriologiczne prawo rozwojowe, zgodnie z którym głosi się, że 1) zarodki zwierząt różnych grup systematycznych wykazują tym większe podobieństwo, im wcześniejsze jest ich stadium rozwojowe, oraz że 2) w rozwoju zarodkowym najpierw pojawiają się ogólne a następnie indywidualne cechy osobników.

Problematyka konferencji obejmowała zagadnienia związane z rozwojem embriologii, darwinizmu, teorii ewolucji a także z poszukiwa-

niem właściwego miejsca człowieka w refleksji przyrodniczej i filozoficznej; zagadnienia te zasadniczo rozpatrywano w kontekście odkryć K. E. von Baera.

Piszący to sprawozdanie wygłosił, w ramach sympozjum numer 4, referat pt. „*Naukowy*” *kreacjonizm w Polsce*. „*Naukowy*” kreacjonizm to obcy nurt w stosunku do tradycyjnej polskiej myśli filozoficznej. Niemniej jednak przypomina on, iż u początku wszystkiego jest Bóg. Wszystko w swoim istnieniu zależne jest od Boga. Prawda ta jednak może być zupełnie niezrozumiała. Powody są przynajmniej dwa: 1) nie można współcześnie (bez podania odpowiednich zastrzeżeń) utrzymywać, że stworzenie wszystkiego jest aktem jednorazowym, 2) nie do przyjęcia jest literalna interpretacja tekstów Księgi Rodzaju; taka bowiem interpretacja prowadzi do naiwności, ośmieszania prawd religijnych i zakwestionowania prawa rozwojowego Baera, kluczowego dla potwierdzenia procesów ewolucyjnych.

Ujemną stroną Konferencji był brak podsumowania omawianych problemów i wyników dyskusji podejmowanych w ramach czterech sympozjów podczas drugiej plenarnej sesji. W konsekwencji uczestnicy jednego sympozjum nie byli zupełnie zorientowani w tym, co działo się podczas obrad pozostałych trzech sympozjów. Trzeba jednak w tym miejscu wspomnieć, że zorganizowano piękny koncert muzyki XVI i XVII wieku oraz zwiedzanie muzeum im. K. E. Baera. Na zakończenie czterodniowych spotkań wręczono też uczestnikom i gościom Konferencji pamiątkowe medale oraz upominki.

HENRYK STONERT

WOKÓŁ JĘZYKA I KOMUNIKACJI

Józef M. Dołęga, *Znak — język — symbol — Z podstawowych zagadnień komunikacji*, ATK, Warszawa 1991, 157.

Praca składa się ze *Wstępu* (9—11), sześciu rozdziałów (12—128) i zakończenia (129—130). We wstępie autor przedstawia motywy, jakie skłoniły go do napisania jej i uzasadnia trafność swego wyboru, dokonuje przeglądu treści poszczególnych rozdziałów, na koniec uwypukla ogólną koncepcję książki.

Cel pracy autor upatruje w „ukazaniu problematyki znaku, języka, symbolu, informacji, komunikacji i świadomości jako podstaw i środków umożliwiających dialog, proces porozumienia i zwiększenie zakresu uzgodnień ekumenicznych we wszystkich możliwych płaszczyznach” (s. 6). Wybór tego celu autor uzasadnia następująco: „Proces komunikacji zachodzi w płaszczyźnie dialogu społecznego, religijnego i politycznego. Prawdy i stwierdzenia prezentowane w tej pracy są ważne w dialogu, porozumieniu i ekumenii zarówno w życiu naszego narodu, jak i w komunikacyjnym procesie międzynarodowym” (s. 6).

Wybór celu — omówienie problematyki sześciu wskazanych wyżej i w tytułach rozdziałów pojęć — należy uznać z wielu względów za trafny. Nie podobna też nie zgodzić się z jego uzasadnieniem. Wszystkie z sześciu pojęć są w mniejszym lub większym stopniu uwikłane w procesach międzyludzkiego porozumienia i komunikacji. Można tylko co najwyżej dyskutować ich stopień zaangażowania w tych procesach.